

Beleid conventionele explosieven

Gemeente Sluis

14 december 2016

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	algemeen.....	3
1.2	doel van deze Beleidsnota	4
2	gemeentelijk beleid 2010 - heden	4
3	nieuw rijksbeleid	4
4	gevolgen voor gemeentelijk beleid.....	5
5	Herzien beleid	6
	BIJLAGE 1.....	7

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Het grondgebied van de huidige gemeente Sluis is ten tijde van de Tweede Wereldoorlog meerdere malen het toneel geweest van diverse grond- en luchtgevechten, bombardementen et cetera. Bij al deze acties werden diverse conventionele explosieven (CE) ingezet. Statistisch is gebleken dat circa 10 á 15% van deze conventionele explosieven niet tot uitwerking kwamen en als blindganger in de (water)bodem is achtergebleven.

Binnen de gemeente Sluis wordt men hierdoor, bij het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden, veelvuldig geconfronteerd met achtergebleven conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Dit betekent zowel een risico voor de degene die de werkzaamheden uitvoert of laat uitvoeren als voor de omgeving.

Onder conventionele explosieven wordt volgens art. 4.10 van het Arbeidsomstandighedenbesluit verstaan: elk explosief dat geen geïmproviseerd, nucleair, biologisch of chemisch explosief is. De kans op een ongeval door een ongecontroleerde uitwerking van een conventioneel explosief is statistisch gezien klein, maar het effect kan enorm zijn. Bij een ongecontroleerde uitwerking van een conventioneel explosief blijven de uitwerkingsverschijnselen zoals scherfwerking, luchtdruk, schokgolf, rook, brand et cetera, meestal niet beperkt tot de locatie waar de uitwerking zich voordoet. Een uitwerking (b.v. explosie) van een conventioneel explosief kan zowel materiële schade als lichamelijk letsel veroorzaken tot op kilometers afstand van de plaats waar de uitwerking plaatsvindt. Hiermee is de link gelegd naar zowel de openbare veiligheid als de Arbo veiligheid. De verantwoordelijkheden met betrekking tot achtergebleven conventionele explosieven zijn niet samengevat in één bepaalde wet. Deze worden duidelijk door diverse wetsartikelen uit verschillende wetten te combineren.

Bij het opsporingsproces worden aan conventionele explosieven gelijkgesteld en zodoende ook als zodanig behandeld:

- Conventionele explosieven die geen explosieve stof (meer) bevatten;
- restanten van conventionele explosieven die door leken als zodanig herkenbaar zijn;
- voorwerpen die door leken kunnen worden aangemerkt als conventioneel explosief;
- wapens of onderdelen daarvan.

Onderstaande wet en regelgeving is van toepassing en gebruikt voor het samenstellen van deze beleidsnota:

- Gemeentewet
- Wet Veiligheidsregio's
- Arbeidsomstandighedenwet.
- Arbeidsomstandighedenbesluit,.
- Arbeidsomstandighedenregeling,.
- Wet wapens en munitie (houdende regels inzake het vervaardigen, verhandelen, vervoeren, voorhanden hebben, dragen enz. van wapens en munitie)
- WSCS-OCE 2016,.
- Wet ruimtelijke ordening

1.2 DOEL VAN DEZE BELEIDSNOTA

Deze nota heeft als doel:

- inzicht te geven in de beheersing van de (financiële) gevolgen voor het opsporen, benaderen en ruimen van conventionele explosieven zowel voor gemeentelijke als niet gemeentelijke projecten;

2 GEMEENTELIJK BELEID 2010 - HEDEN

Op 30 september 2010 heeft de gemeenteraad beleid vastgesteld aangaande niet-gesprongen explosieven (NGE). Dit beleid houdt in dat bij bouwwerkzaamheden en -projecten alle risico's vooraf bij de eigenaar/projectontwikkelaar worden neergelegd. Verder is besloten dit te regelen via de mogelijkheden die de Wet ruimtelijke ordening biedt (anterieure overeenkomst). Een vooronderzoek naar NGE wordt niet langer door de gemeente verplicht gesteld in verdachte gebieden. Indien de eigenaar/projectontwikkelaar er voor kiest geen vooronderzoek te laten uitvoeren en er wordt toch iets gevonden waarvoor gemeentelijke inzet gewenst is (voorlichting, wegafzetting, rampenplan e.d.) worden de kosten van deze inzet eveneens bij de eigenaar/projectontwikkelaar in rekening gebracht. Tot op heden wordt dit als zodanig met de ontwikkelaars van aangewezen bouwplannen in een anterieure overeenkomst vastgelegd.

Dit beleid is tot stand gekomen ten gevolge van het feit dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) per 1 oktober 2009 het Bijdragebesluit 2006 had ingetrokken. In plaats daarvan kwam een financiële regeling in de vorm van extra gelden uit het Gemeentefonds. In het verleden aangemerkte "veelgebruikers" van het Bijdragebesluit, waaronder de gemeente Sluis, kregen vanaf het jaar 2010 een bijdrage van € 2.000,- per nieuwbouwwoning uitgekeerd uit het Gemeentefonds. Dit pakte voor de gemeente Sluis financieel nadelig uit. De bijdrage via het Gemeentefonds woog niet op tegen de feitelijke kosten van noodzakelijk geachte NGE-onderzoeken en eventuele bijkomende kosten van ruiming.

3 NIEUW RIJKSBELEID

De Openbare Veiligheid is primair een verantwoordelijkheid van de (lokale) overheid. De kosten voor noodzakelijke werkzaamheden die verband houden met de opsporing, benadering en ruiming van conventionele explosieven komen in eerste instantie voor rekening van de lokale overheid (gemeente), met dien verstande dat voor de kosten van het opsporen en ruimen van conventionele explosieven vanuit de centrale overheid een bijdrage (suppletie) kan worden verstrekt via het Ministerie BZK.

Als gevolg van het aanpassen van de Rijksbijdrageregeling is het vanaf 1 januari 2015 mogelijk om een bijdrage van 70% vergoeding van de werkelijk gemaakte kosten van de opsporing, benaderen en het faciliteren van onschadelijk maken van conventionele explosieven te ontvangen, hierna "de Bommenregeling".

Deze regeling loopt via het Ministerie van BZK waarbij de bijdragen worden verstrekt via het Gemeentefonds. De kosten die voor vergoeding vanuit de suppletieregeling in aanmerking komen zijn samengevat en als richtlijn toegevoegd als bijlage 1.

4 GEVOLGEN VOOR GEMEENTELIJK BELEID

Om gebruik te kunnen maken van de Bommenregeling dient de gemeenteraad hiertoe in ieder specifiek geval een raadsbesluit te nemen. De gemeente krijgt een aanvullende bijdrage uit het gemeentefonds van 70% van de hiervoor in aanmerking komende projectkosten. De overige 30% kosten voor het opsporen, benaderen en faciliteren van het vernietigen van explosieven zal door de gemeente zelf gefinancierd moeten worden.

Er kan, als gevolg van de wijze van financiering door middel van een bijdrage bij het gemeentefonds, alleen door de gemeente een beroep worden gedaan op het verkrijgen van een uitkering uit het Gemeentefonds voor de gemaakte kosten op gebied van opsporing, benadering en ruiming van conventionele explosieven. De controle op de legitimiteit van de in te dienen kosten bij het ministerie van BZK is door de rijksoverheid neergelegd bij de gemeenteraad.

Indien ook particuliere of commerciële ontwikkelaars in aanmerking willen komen voor de een bijdrage (suppletie) uit de rijksbijdrageregeling kan dit enkel door het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente. Risico's ten gevolge van het tot uitwerking komen van explosieven beperken zich immers niet tot de arbeidsveiligheid op de planlocatie. Ook de openbare veiligheid kan hierbij in het geding zijn.

Hiertoe wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten te tussen de ontwikkelaar en de gemeente. Na het sluiten van de samenwerkingsovereenkomst en het indienen van de werkelijk gemaakte kosten voor het opsporen en onschadelijk maken van de CE besluit de gemeenteraad om deze kosten in te dienen voor de aanvraag van een rijksbijdrage bij het ministerie van BZK.

In een samenwerkingsovereenkomst wordt verder vastgelegd dat:

- de ontwikkelaar aansprakelijk is voor alle (financiële) consequenties betreffende de opsporing, de benadering en het faciliteren van de ruiming van conventionele explosieven
- de Bommenregeling financieel eindig is zodat door de gemeente geen garantie wordt gegeven op het verkrijgen van de bijdrage van het ministerie van BZK.
- via de Bommenregeling maximaal 70% van de hiervoor in aanmerking komende kosten kunnen worden vergoed
- de ontwikkelaar verantwoordelijk is voor het aandragen van de benodigde bescheiden en het inzichtelijk maken van de kosten, gespecificeerd per kostensoort die voor vergoeding in aanmerking komt
- het vooronderzoek conventionele explosieven dient te worden uitgevoerd en het projectplan met beheersmaatregelen te worden opgesteld door een hiertoe gecertificeerd bedrijf
- de gemeente de bijdrage uitkeert aan de ontwikkelaar nadat deze ook daadwerkelijk door de gemeente is ontvangen uit het Gemeentefonds. De gemeente betaalt dus niet meer dan de ontvangen bijdrage en niet eerder dan dat deze daadwerkelijk ontvangen is
- de niet voor vergoeding in aanmerking komende kosten evenals de resterende 30% volledig voor rekening en risico van de ontwikkelaar blijven

Deze werkwijze betekent een herziening in het beleid zoals door de gemeenteraad vastgesteld op 30 september 2010 waarin is vastgelegd dat de kosten voor opsporing, benadering en facilitering van de ruiming van niet gesprongen conventionele explosieven volledig voor rekening en risico van de ontwikkelaars komen. Op basis van de Bommenregeling is het thans mogelijk dat particuliere en commerciële ontwikkelaars tot

maximaal 70% van de hiervoor in aanmerking komende kosten vergoed krijgen. Door vaststelling van deze beleidsnota worden het kader gesteld waarbinnen deze tegemoetkoming in de kosten wordt mogelijk gemaakt.

5 HERZIEN BELEID

- A. Uitgangspunt is dat in alle gevallen waarin sprake is van bouwwerkzaamheden of een project, in welke vorm dan ook, dienen alle risico's (financieel, juridisch, conventionele explosieven en anderszins) voor rekening van de eigenaar en/of projectontwikkelaar te komen.

Dit betekent ook dat een particuliere of commerciële ontwikkelaar zelf dient te bepalen of er voorafgaand aan de uitvoering van een project of activiteit een (voor)onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven wordt uitgevoerd. Dit wordt niet door de gemeente verplicht gesteld. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het gegeven dat er op grote delen van het gemeentelijk grondgebied oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden en dat het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden risico's kunnen opleveren voor de openbare en Arbo-veiligheid.

Bij ontwikkelingen door particuliere of commerciële ontwikkelaars zijn de door hun gemaakte kosten voor het onderzoeken, opsporen en onschadelijk maken van de conventionele explosieven voor rekening van de initiatiefnemer. Dit is ingegeven door het feit dat initiatiefnemer in het door hem te ontwikkelen gebied een bepaalde ontwikkeling wenselijk acht en hier profijt van heeft. Echter, de gemeente is bereid zich in te spannen om voor derden, na het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst, door middel van een raadsbesluit een rijksbijdrage aan te vragen in de werkelijk gemaakte en in aanmerking komende kosten van onderzoek, opsporen en ruimen van conventionele explosieven. Hierbij is het uitgangspunt echter dat de ontwikkelaar die de aanvraag bij de gemeente indient ten allen tijde verantwoordelijk is voor de (financiële) risico's.

- B. Indien de situatie zich voordoet dat een particuliere of commerciële ontwikkelaar er voor kiest om geen onderzoek te laten plaatsvinden maar er toch conventionele explosieven worden gevonden die om gemeentelijke inzet vragen (waaronder onder andere wegafzetting en voorlichting) wordt deze inzet volledig bij de ontwikkelaar in rekening gebracht. Indien deze kosten declarabel zijn in het kader van de rijksbijdrageregeling dan kunnen deze kosten, na het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst, door middel van een raadsbesluit ter declaratie aangeboden worden bij het Rijk.

BIJLAGE 1 – DECLARABELE KOSTEN

Kostensoorten (1 t/m 5) opsporing en ruiming (functie 160 IV3)

1 - Vooronderzoek

Kosten die worden gemaakt bij het vaststellen van risico's en de vermoedelijke ligging van CE

waarbij gebruik wordt gemaakt van hulpmiddelen zoals:

- Archieven, krater/schadekaarten, luchtfoto's, processen verbaal, getuigenverklaringen, literatuuroverzicht et cetera.

2 - Opsporing / Ruiming

- milieutechnisch- en grondmechanisch bodemonderzoek
- bouwkundige vooropname van belendende percelen
- aanvullende verzekeringen
- aan- en afvoer van materiaal en materieel
- inrichten van het werkterrein waaronder:
- verwijderen van obstakels, omleggen kabels en leidingen, afzetten werkterrein, noodzakelijke dienstverblijven, aansluitingen op nutsvoorzieningen, voorziening voor het tijdelijk opslaan van CE et cetera.
- inzet beveiligde bouwmachines
- inzet detectieapparatuur
- inrichten en verwijderen vernietigingslocatie
- inzet noodzakelijk personeel betreffende:
- uurtarieven, reisen en reiskosten, risicotoeslag en overnachtingskosten
- herstelwerkzaamheden op de opsporings- en vernietigingslocaties

Niet declarabele kosten opsporing en ruiming

- *Kosten van Procesverbaal van oplevering*
- *Schade als gevolg van veiligheidsmaatregelen, zoals ontruiming of wegafzetting*
- *Gemeentelijke administratieve kosten, juridische ondersteuning en voorlichting*
- *Inzet van hulpverleningsdiensten*
- *Evacuatiekosten voor personen en/of*

- directievoering / toezichthouder

3 - Preventieve maatregelen

- Plaatsen, in stand houden en verwijderen beschermende maatregelen zoals: Containers, mega Blocks, beschermende wanden, scherfwerende dekens, afschermingsconstructie bij ruiming EOD et cetera.

4 - Spoed/nood voorzieningen

- Aanbrengen, in stand houden en verwijderen van grondkerende voorzieningen
- Aanbrengen, in stand houden en verwijderen van (grond)waterkerende voorzieningen
- Aanbrengen, in stand houden en verwijderen verkeersmaatregelen

5 - Grondwerkzaamheden

- Algemeen grondverzet
- (grond)werkzaamheden als gevolg van ruiming EOD

